

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Mgr. S. H.**, zastúpenej JUDr. M. M., proti žalovanému **T.**, zastúpenému JUDr. J. H., **o neplatnosť skončenia pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 9 C 74/2005, na dovolanie žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 4 Co 110/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. mája 2010, sp. zn. 4 Co 110/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 4. novembra 2009, č.k. 9 C 74/2005-175 zamietol návrh žalobkyne, ktorým sa domáhala určenia, že dohoda o skončení pracovného pomeru z 20. januára 2005 uzavretá medzi ňou a žalovaným je neplatná a pracovný pomer založený pracovnou zmluvou z 9. januára 2004 trvá. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 894,67 € k rukám jeho právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku a povinnosť zaplatiť na účet súdu trovy štátu v sume 104,74 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. mája 2010, sp.zn. 4 Co 110/2010 na základe späťvzatia návrhu žalobkyne na začatie konania z 11. marca 2010, v celom rozsahu späťvzatie návrhu pripustil, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 447,34 € k rukám jeho právneho zástupcu, do 3 dní. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava II náhradu trov štátu v sume 289,17 €, do 3 dní. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 208 O.s.p. a § 96 ods. 1 a 2 O.s.p. Konštatoval, že späťvzatie

návrhu je procesný úkon žalobcu voči súdu, ktorým prejavuje vôľu, aby sa ďalej nekonalo vo veci. Uviedol, že vo vzťahu k žalobcovi nie je súd povinný skúmať, aké dôvody ho viedli k takémuto dispozitívnemu úkonu, keďže v prípade späťvzatia návrhu je jeho povinnosťou skúmať len to, či žalovaný má vážne dôvody nesúhlasiť so späťvzatím, v dôsledku ktorých by v prípade zastavenia konania mohol utrpieť nejakú ujmu alebo byť ukrátený na svojich právach. Ďalej uviedol, že obmedzenie dispozitívneho práva s návrhom zabraňuje zneužitie výkonu tohto práva žalobcom alebo možné poškodenie druhého účastníka. Mal za to, že v danom prípade žalovaný so späťvzatím návrhu nesúhlasil bez odôvodnenia, teda neuviedol nielen vážne dôvody, ktoré by bránili pripusteniu späťvzatia návrhu a zastaveniu konania, ale vôbec žiadne dôvody neuviedol. Vzhľadom na vyššie uvedené späťvzatie návrhu žalobkyne pripustil, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 2 O.s.p. a § 150 O.s.p., keď mal za to, že v danom prípade sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v zdravotnom stave žalobkyne, ktorá je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, čo ovplyvňuje jej sociálnu a ekonomickú stránku. Preto uložil žalobkyňu povinnosť zaplatiť náhradu trov konania žalovanému len sčasti, a to v sume 447,34 €, predstavujúcu polovicu žalovaným uplatnenej výšky trov konania, ktorá suma na druhej strane neohrozí ekonomickú stránku žalovaného. O náhrade trov konania štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p .

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Mal za to, že v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd ustanovenie § 208 O.s.p., ktoré aplikoval na uvedený prípad, vyložil v znení účinnom do 31. augusta 2005. Poukázal na to, že ustanovenie § 208 O.s.p. v znení zákona č. 341/2005 Z.z účinného od 1. septembra 2005, už na späťvzatie návrhu na začatie konania nevyžaduje vážnosť dôvodov na strane žalovaného. Mal za to, že tým, že odvolací súd neprihliadol na nesúhlas žalovaného so späťvzatím návrhu na začatie konania, odňal mu možnosť konať pred súdom. K odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom malo dôjsť podľa jeho názoru aj tým, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania je nedostatočné a nepreskúmateľné. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že aj naďalej trvá na späťvzatí návrhu na začatie konania, ako aj na správnosti záverov odvolacieho súdu o výške trov odvolacieho konania a aplikácii ustanovenia § 150 O.s.p. Požiadaval dovolací súd o zhodnotenie splnenia

procesných podmienok rozhodnutia odvolacieho súdu a zohľadnenie skutočností, ktoré boli nesporné v doterajšom súdnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bolo pripustené späťvzatie návrhu, rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a konanie zastavené), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p, ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva

na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestanným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K porušeniu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. analogického práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru by mohlo dôjsť rozhodnutím všeobecného súdu nielen tým, ak by tento fakticky odňal možnosť komukoľvek domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (napr. II. ÚS 8/01), ale aj tým, ak by tento súd rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (napr. I. ÚS 241/07), alebo vtedy, ak by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. III. ÚS 264/05).

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na § 208 O.s.p., ktorého znenie ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu bolo nasledovné: „ Ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.“ Z uvedeného je zrejmé, že ak žalovaný nesúhlasí so späťvzatím žaloby, nemusí uviesť žiaden dôvod, stačí, ak iba vysloví svoj nesúhlas, v takom prípade musí odvolací súd pokračovať v konaní. (pozri aj Števec, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 209, 955 s.) Odvolací súd však toto ustanovenie nesprávne interpretoval (uvedením ho do vzťahu k ustanoveniu § 96 ods. 1 a 2 O.s.p.) tak, že na nepripustenie späťvzatia zákon vyžaduje vážne dôvody, pre ktoré by späťvzatie návrhu nemal pripustiť, ktoré však žalovaný vo svojom späťvzátí neuviedol. Odvolací súd extenzívnym výkladom ustanovenia § 208 O.s.p., nad rámec zákona, vyžadoval požiadavku „vážnosti dôvodov“ nesúhlasu žalovaného so späťvzatím návrhu na začatie konania. Takýto výklad odvolacieho súdu nachádzal svoje opodstatnenie v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 31. augusta 2005 (do nadobudnutia účinnosti zákona č. 341/2005 Z.z.), ktorého znenie § 208 v tom čase

obsahovalo požiadavku vážnosti dôvodov, a to nasledovne: „Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník z vážnych dôvodov s tým nesúhlasí.“

Dovolací súd zdôrazňuje, že výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania, a teda základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. V predmetnej veci sa odvolací súd týmito zásadami neriadil. Doplnenie zákona o požiadavku „vážnosti dôvodov“ považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za rozporné nielen s princípom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ale aj v rozpore s princípmi právneho štátu (článok 1 Ústavy Slovenskej republiky), ku ktorým patrí aj to, že ustanovovať predpoklady v hypotézach právnej normy patrí do výlučnej kompetencie zákonodarcu. Interpretáciou a používaním zákona súdom nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu.

Možno konštatovať, že odvolací súd nesprávne (arbitrárne) posúdil podmienky pre zastavenie konania, keď predpoklady stanovené platnou a účinnou právnou normou neprípustne rozšíril tým, že vyžadoval preukázanie existencie vážnych dôvodov na späťvzatie návrhu na strane druhého účastníka konania. Porušenie povinnosti interpretovať zákonný predpis so strany odvolacieho súdu v súlade s jeho zmyslom a účelom je vadou konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi konania odníma právo na spravodlivý proces.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v dovolaní.

Dovolací súd preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. mája 2011

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová